

Rūpēs par vidi un modernu saimniekošanu Zantē izbūvēta mītzemi uzturoša sistēma

Zantē notika Zemnieku Saaimniekosmas atvērtā valdes sēde, pēc kuras lauksaimnieki devās aplūkot vairākas saimniecības. Tostarp arī tos Zalenieku pagasta zemnieku saimniecības «Vilciņi 1» laukus, kas atrodas Zantes pagastā.

Šajā laikrakstā vairāk par to, kā «Vilciņi 1» saimnieki Maiņra Dzēlkalēja-Burmistrē un Arnis Burmistrs tikuši pie laukiem Zantes pusē un kā šeit izveidojuši mītzemi, kas novērš no tūrumiem piesārņotu ūdeņu nonākšanu Baltijas jūrā.

Saimnieks no Zaleniekiem atrod zemi Zantē

Vairāk stāsta A. Burmistrs: "Mūsu zemnieku saimniecība apstrādā 1800 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Šeit, Zantē, mēs apstrādājam 380 ha lauksaimniecības zemes un 50 ha meža. 2008. gads bija lauksaimniecībai labvēlīgs. Kadās brīvie līdzekļi. Mūsu pusē brīvās zemes nebija. Sākām skatīties pa visu Latviju, kur varētu paplašināt savus laukus un kur varētu sakārtot kaut kādus laukus, kas ir neapstrādāti un iet uz pārdošānu. Vienu brīdi skatījāmies pat uz Vidzemes pusi, bet tas bija ļoti tālu, un zemes arī tur bija nevienlīdzīga. Ārī Latgalē kāda vieta tā kā iekrīta acīs, bet tas arī bija tālu. Tad uzzinājām, ka šeit arī tiek pārdota zeme. To tingoja kāds daņu saimnieks. Nonācām līdz darījumam, tas bija 2013. gada pavasarī. Daļa zemes bija apsesta, daļa – uzarta, bet daļa nekās nebija darīts. Bija arī iespēja vēl dabūt nomas zemes, bet es nosaucu vienu ciparu, zemes saimnieki cenas ceļa uz augšu, un citi to pārprīka. No vienas puses, labi, ka pašu zemnieki nopīka, bet, no otras puses, tāda īsta pamatojuma tam nav, jo visas šīs zemes robežojas ar mājumiem laukiem...."

Ši puse pirmajā reizē, kad te atbraucu, izskatījās ļoti pamesta. Bija saūta, ka braucu uz Latgali. Zeme atradās tālu no mājām un izskatījās ļoti aizlaista, bija nedaudz krūmi. Tagad mums šeit rī ceturā sezona. Grāvy nu maļas esam apkopusi un satīrījuši, lieļu daļu no ceļa malām, kas bija aizaugušās ar krūmiem, arī. Laukus pamazām esam atkopuši. Ir zināms, kurā laukā kādas nezales, kāda ir augšnes struktūra, kur ko var audzēt. Pirmo gadu mazliet bija papuve, mēģinājām skatīties, kā krīvēši uzvedas. Bet – sāka slimības parādīties un ražas nebija tādas, kā vajadzētu, tāpēc šogad pieņemām lēmumu, ka te sesīm rapsi un pupas. Kaut gan par pupām un rapsi bija bailes meža zveru dēļ, jo te viņu ir šausmīgi daudz. Kad lieldi brīžu bari skrīen pāri, tad tie ne tik daudz apēd, bet vairāk izmīca. Bari te ir lieli, pa 50, 70, 80 dzīvniekiem vienā. Rudenī rapsis bija ļoti labs, bet pēc ziemas tā

FOTO - Rūta Fjodorova

Šai vides būvei ir uzdevums attīrīt ūdeņus, kas grāvi satek no tūrumiem

arī bija, ka zveru to gan izmīcīja, gan noēda."

Iespēja iekopt mītzemi ūdeņu attīrīšanai

Vairāks par to, kā izlēmusi izveidot mītzemi, A. Burmistrs pastāstīja: "Bija iespēja startēt Eiropas Savienības (ES) fonda meliorācijas sistēmas sakārtošana. Rakstījam projektu, lai varētu padziļināt šo grāvi, kas iet gar visiem mūsu laukiem. Satiecs pārklājums no mūsu laukiem ir kādi 300 ha, bet kopējā satiecs teritorija ir daudz lielāka. Sākonējā plānā bija tikai iecere padziļināt grāvi, bet tad radās iespēja startēt uz lielāku ES fondu atbalstu, tad pieņemām lēmumu veidot mītzemi, kur būs iespēja attīrīt ūdeņus, kas nāk no tūrumiem uz grāvi un pēc tam tālāk uz strautu. Šī vieta jau bija ar zemu reļjevu, betdi, kuru ļoti labi varēja pārveidot par mītzemi. Ārī apstākļu sakrītība te nospēlēja savu lomu, jo te jau bija dabīga mītzeme, arī apaugums, kur dzīvotja bebrs."

Vairāk par vides būvi – mītzemi un šo projektu – interesentiem pastāstīja SIA "CE-BO projekts" pārstāvis, projekta autors **Mārtiņš Cēsniņš**. "Šī vides būve ir sadalīta trīs elementos: vispirms ir ūdens noteka, tad līdz akmeņu krāvumam ir segmentācijas baršens jeb dziļšūdens daļa, kas ir aptuveni septiņus metrus dziļa. Paredzēts, ka tur nosēžas visas erodētās augšnes daļiņas. Tad ir akmeņu bērumi, kur ūdens, filtrējoties tam cauri, bagātināsies ar skābekli un nonāks trešajā – sekļūdens daļā. Lai mazinātu augu barības vielu daudzumu ūdenī, sekļūdens daļā ir sastādītas niedres. Tālāk ūdens vienu kilometru plus caur meža teritorijām. Tas arī ir viens no vides elementiem. No teka met likumus, arī tāda veida ūdens attīrās. Šis ir labs piemērs tam, ka var uz neapsaimniekojami

teritorijām izveidot ko tādu, kas vīdēt dara labu. Turklāt ES piešķir papildu līdzekļus, ja laukos tiek veidotas vides būves.

Ūdeņus savāc no 565 hektāriem, tāpēc ūdens daudzums paliels un arī ūdens strāumes ātrums paliels. Šādas vides būves, pateicoties ES atbalstam, kļūst aizvien populārākas. Civīet izmēru ziņā gan tas ir daudz mazākas. Bet šis ir liels un labs piemērs."

Vides būve vēl jāvērtē

A. Burmistrs: "Jau teicu, ka šeit mītzemi bija vieglāk ierīkot, jo te bija dabiska iekpaka un nebija lieļu rakšanas darbu. Citiem lauksaimniekiem, kas šādas būves vēl tikai iecerējuši, te ir laba iespēja redzēt, kādas šīm būvēm ir apsaimniekošanas izmaksas. Viens ir ierīkošana, bet arī apsaimniekošanai būs izmaksas. Uz mums tad varēs testēt, kādas tās ir pēc diviem, četriem, pieciem gadiem. Kad nāks liele pavašara pali, lielās ūdens masās, varēs redzēt, kā būves turēšies. Šis būves paredzēts tīrīt tāpat kā grāvjus – ik pēc trim, četriem gadiem. Nogulšnes var izmantot, piemēram, citu iekplaku aizlidzināšanai. Nīedes kārtīgi saugšies. Paredzēts, ka šīs pēc vairākiem gadiem tās jāpīlāji. Savukārt Maira Dzēlkalēja-Burmistrē norādīja, ka šis ir projekts zemnieku saimniecībai, bet ir arī citas iespējas: "Zemnieku Saimeina viedo citu projektu, kas ir piesaistīta Latvijas Lauksaimniecības universitātei. Tā pētījumos cenšies noskaidrot, kādi uzlabojumi vides būvēm nepieciešami, kāda ir to efektivitāte noteikudēņu savākšanā un attīrīšanā. Mēs no šejienes paši jau arī testēšanas nolūkos ņemsim ūdens paraugus."

Nevlēns vietējais saimniecībā nodarbināts netiek

Kopumā vērtējot saimniekošanu un tās perspektīvu Zantē, saimnieki

Arnis Burmistrs stāsta par saimniekošanu Zantes laukos

pastāstīja, ka šajos laukos un mežos saimniekojot divi metību kolektīvi un tāpēc cerot – meža dzīvnieku blīvums šeit samazināsies.

Ārī grantētie ceļi pavisam labi, saliktas zīmes ar 20 t kravu pārvezdājumu terobozojumiem, un ceļi esot labāki nekā Zalenieku pusē. Pie laukiem ved mazie ceļi. Kad lielāki lieti, arī lauksaimnieki pa tiem nebrauc. Sākumā vajadzējis vērot, lai saprastu, kādas ir laika atšķirības Kurzemē, salīdzinot ar Zaleniekiem. "Šeit, uz Kurzemes pusi, vajadzētu būt jūras tuvumam un siltākam, bet faktiski Zaleniekos ir kādus divus grādus siltāks nekā te, Zantē. Šeit visu laiku ir vēsāks, jo šeit, salīdzinot ar Zemgali, skaitās augstiene," skaid-

roja A. Burmistrs un piebūda, ka Zantē ir uzstādīta meteorstacija, ar kuras palīdzību Zaleniekos var redzēt, vai Zantē ir nolījis vai nav. Runājot par lielāku piesaisti teritorijai, saimnieki skaidro, ka pagaidām te saimniecībai "Vilciņi 1" ir māļa un iezogota teritorija, lai būtu, kur mehanizatoriem palikt pa nakti. Nepieciešamības gadījumā labi sadarbojoties ar vietējiem iedzīvotājiem, tehniku var arī aizdzīt un aizstāt pie viņiem. Nevienš parasti neasaka. Tāču vietējo darbinieku no Zantes saimniecībā nav. Ir tikai viens, kas nākot no Kandavas puses, bet savu dzīvesvietu nu radīs Jelgavā. ~

RŪTA FJODOROVA